

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 111 | 1-7 Ağustos 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 28 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

3 Ağustos: Ortaya çıkarılan mahkeme belgelerinin gösterdiğine göre, 30 Temmuz günü kalp krizi geçirerek hayatını kaybeden tutuklu akademisyen Şükrü Tuğrul Özşengül, mahkeme duruşmaları sırasında birçok kez kalbiyle ilgili sorunlardan söz etti ve hakime cezaevinde bir kalp krizi daha geçirmesi durumunda öleceğini söyledi. Özşengül, Gülen hareketi üyesi olma suçlamasıyla hapsedilmişti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

1 Ağustos: Mardin Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

2 Ağustos: İstanbul'da polis, bir parkın yıkılması planına karşı düzenlenen bir protestoya müdahale ederek dokuz kişiyi gözaltına aldı.

4 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, Van'da bir HDP toplantısına davet içeren broşürler dağıttığı için 10 kişinin para cezasına çarptırılmasının toplantı özgürlüğü ihlali olduğuna hükmetti.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

1 Ağustos: Tunceli'de polis, sol görüşlü muhalif bir gazetenin dağıtımını yapan bir kişiyi gözaltına aldı ve yanındaki gazete nüshalarına el koydu.

2 Ağustos: Bir İstanbul mahkemesi, hükümete yakın bir vakfa vergi muafiyeti tanındığı iddialarına ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

3 Ağustos: Hükümete karşı eleştirel sokak röportajlarıyla bilinen YouTube gazetecisi Arif Kocabıyık, Kırıkkale'de kendisi ve ekibinin saldırıya uğradığını duyurdu.

3 Ağustos: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlar yapan Etkin Haber Ajansı (ETHA) ve Yeni Demokrasi gazetesi tarafından kullanılan web sayfalarına erişim engeli getirdi.

3 Ağustos: Bir Mersin mahkemesi, sol görüşlü Kızılbayrak gazetesi tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirdi.

4 Ağustos: Bir Mersin mahkemesi, iktidar partisinin il yöneticilerinden birine kaçak su kullandığı için para cezası kesildiğine ilişkin en az 10 habere erişim engeli getirdi.

4 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, 2016 yılında bir ortak dilekçeye imza atan bazı akademisyenlere üniversiteler tarafından verilen disiplin cezalarının ifade özgürlüğü ihlali olduğuna hükmetti. Akademisyenler grubu, hükümetin Kürt çoğunluklu güneydoğu bölgesindeki silahlı ihtilafa yönelik politikalarını eleştiren bir ortak dilekçe yayınlamıştı.

4 Ağustos: Bir Ankara mahkemesi, iki gümrük görevlisinin adının karıştığı rüşvet ve kaçakçılık iddialarına ilişkin iki habere erişim engeli getirdi.

5 Ağustos: Mardin'de polis, tutuklu hükümet karşıtı dini cemaat lideri Alpaslan Kuytul atıkları taşıdıkları gerekçesiyle üç kişiyi gözaltına aldı.

5 Ağustos: Türkiye kontrolündeki kuzey Kıbrıs'ta yerel makamlar, Kıbrıslı akademisyen Hasan Ulaş Altıok hakkında, yazdığı bir makalede Türkiye'nin cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla soruşturma başlattı.

5 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, Mersin'de bir üniversite öğrencisinin, bir eylem sırasında hükümet tarafından atanan üniversite rektörüne yönelik eleştirel ifadelerinden dolayı bir ay üniversiteden uzaklaştırma cezası almasının öğrencinin ifade özgürlüğünün ihlali olduğuna hükmetti.

6 Ağustos: Diyarbakır'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir mitingde atılan sloganlar nedeniyle dokuz kişiyi gözaltına aldı.

7 Ağustos: İstanbul savcıları, bazı şarkı listelerinin devlet büyüklerine ve dini değerlere karşı hakaret içerdiği yönündeki şikayetler üzerine, müzik dinleme platformu Spotify hakkında inceleme başlattı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

1 Ağustos: Tutuklu Kürt siyasetçi Aysel Tuğluk'un demans şikayetine rağmen mahkeme duruşmasında savunma yapmaya zorlandığı duyuruldu. Kürt siyasi harekete yönelik bir soruşturma kapsamında Aralık 2016'da tutuklanan Tuğluk'un sağlık sorunları nedeniyle tahliye edilmesine yönelik çağrılar resmi makamlarca görmezden gelindi.

KÜRT AZINLIK

1 Ağustos: Tutuklu Kürt siyasetçi Aysel Tuğluk'un demans şikayetine rağmen mahkeme duruşmasında savunma yapmaya zorlandığı duyuruldu. Kürt siyasi harekete yönelik bir soruşturma kapsamında Aralık 2016'da tutuklanan Tuğluk'un sağlık sorunları nedeniyle tahliye edilmesine yönelik çağrılar resmi makamlarca görmezden gelindi.

3 Ağustos: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlar yapan Etkin Haber Ajansı (ETHA) ve Yeni Demokrasi gazetesi tarafından kullanılan web sayfalarına erişim engeli getirdi.

4 Ağustos: Haziran ayında tutuklanan 16 Kürt gazeteciden biri olan Ömer Çelik, tutuklu gazetecilerin buzdolabı almalarına izin verilmediğini ve kendilerine gönderilen kitapların cezaevi yönetimi tarafından teslim edilmediğini bir görüş esnasında aile üyelerine açıkladı.

4 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, Van'da bir HDP toplantısına davet içeren broşürler dağıttığı için 10 kişinin para cezasına çarptırılmasının toplantı özgürlüğü ihlali olduğuna hükmetti.

6 Ağustos: Diyarbakır'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir mitingde atılan sloganlar nedeniyle dokuz kişiyi gözaltına aldı.

6 Ağustos: Diyarbakır'da polis, HDP ilçe yöneticisi Berat Can'ı gözaltına aldı.

DİĞER AZINLIKLAR

6 Ağustos: Kimliği bilinmeyen iki saldırgan, Alevi toplumu liderlerinden Selami Sarıtaş'a İstanbul'daki evinin önünde fiziksel saldırıda bulundu. Olayın bir nefret suçu olduğundan şüpheleniliyor.

CEZAEVİ KOŞULLARI

1 Ağustos: Bir Şanlıurfa cezaevinde görevli gardiyanlar, mahkumların kişisel eşyalarına koğuş aramaları sırasında el koydu, görüntülü konuşma haklarına kısıtlama getirdi ve sağlık sorunları yaşayan dört mahkumun tedavisini yaptırmadı.

3 Ağustos: Medyada yer alan haberler, bir Ankara cezaevinde mahkumların aşırı kalabalık koşullarda tutulduğunu ve cezaevi yönetiminin mahkumlara ihtiyaç

duyulan temizlik malzemelerini düzenli olarak vermediğini duyurdu.

4 Ağustos: Haziran ayında tutuklanan 16 Kürt gazeteciden biri olan Ömer Çelik, tutuklu gazetecilerin buzdolabı almalarına izin verilmediğini ve kendilerine gönderilen kitapların cezaevi yönetimi tarafından teslim edilmediğini bir görüş esnasında aile üyelerine açıkladı.

4 Ağustos: Bir Samsun cezaevinde, mahkumların radyolarına ve kitaplarına el koyuldu.

4 Ağustos: Bir Muğla cezaevinde, mahkumların açık görüş süreleri keyfi olarak kısaldı.

4 Ağustos: İzmir'deki bir kadın cezaevinde, kanser hastası mahkum Fatma Özbay'ın hastane sevk talebi yerine getirilmedi.

5 Ağustos: Bir Ankara cezaevinde, mahkumlara verilen yemekler azaldı ve mahkumlara gönderilen kitaplar teslim edilmedi.

5 Ağustos: Bir Diyarbakır cezaevinde, mahkumların açık görüş süreleri keyfi olarak kısaldı.

5 Ağustos: Bir Adana cezaevinde tutuklu gazeteci Fatih Özgür Aydın'a gönderilen bir raporun teslimatı cezaevi yönetimi tarafından keyfi olarak reddedildi.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

3 Ağustos: Medyada yer alan haberlerde, bir Samsun cezaevinde gardiyanlar tarafından Emir Karakurum'a kötü muamelede bulunduğu ilişkin video görüntüleri ortaya çıkarıldı.

4 Ağustos: Hakkari'de askerler, hayvanlarını otlatmak üzere bir yaylada bulunan bir çobana kötü muamelede bulundu.

5 Ağustos: Mardin'de polis, tutuklu hükümet karşıtı dini cemaat lideri Alpaslan Kuytul atkısı taşıyan bir gruba fiziksel saldırıda bulundu.

5 Ağustos: Bir hukuk firması, iki müvekkilinin İstanbul'da gözaltına alındıkları bir polis merkezinde kötü muamele gördüğünü duyurdu.

5 Ağustos: Elazığ'daki bir cezaevinde gardiyanlar hasta mahkum Fevzi Fidan'a kötü muamelede bulundu.

5 Ağustos: Medyada yer alan haberlerde, bir Muğla cezaevinde tutulan hasta mahkum Mehmet Salih Filiz'in 2 Temmuz günü tedavisiyle ilgili cezaevi yönetimiyle görüşme talebinde bulunmasının ardından gardiyanların saldırısına maruz kaldığı duyuruldu.

6 Ağustos: Diyarbakır'daki bir kadın cezaevinde gardiyanlar mahkumlara sözlü saldırıda bulundu.

6 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, 2016 yılında bir polis merkezinde kötü muameleyle uğrayan Mehmet Ali Çintan'ın lehine karar verdi.

KADIN HAKLARI

3 Ağustos: Bianet tarafından yayımlanan aylık cinsiyet bazlı şiddet raporuna göre Temmuz ayında 28 kadın erkekler tarafından öldürüldü ve en az 64 kadın şiddet gördü.